

6.1 ข้อสรุป

ในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมาระบบเศรษฐกิจของไทยได้มีการพัฒนาและเติบโตอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้โครงสร้างเศรษฐกิจของไทยเปลี่ยนแปลงไป โดยในภาคเกษตรกรรมมีความสำคัญลดลงไปมาก ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมากขึ้น ซึ่งดูได้จากประเทศไทยมีการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมในสัดส่วนที่สูงกว่าสินค้าในภาคเกษตรกรรมมาก และอุตสาหกรรมจีนส่วนรถยนต์ก็เป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีการเติบโตอย่างมาก ทั้งในด้านปริมาณการผลิต และมูลค่าการส่งออก ซึ่งในปี 2538 มีมูลค่าการส่งออกจีนส่วนรถยนต์สูงถึง 23,894.79 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมากจากปี 2534 ที่มีมูลค่าเพียง 6,041.76 ล้านบาท

ในด้านการค้าและการผลิตของอุตสาหกรรมจีนส่วนรถยนต์ของไทย พบว่าปริมาณการผลิตจีนส่วนรถยนต์ในตลาดเพื่อการประกอบ (OEM) มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทั้งรถยนต์นั่งและรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ขนาด 1 ตัน สำหรับการส่งออกจีนส่วนรถยนต์ของไทยพบว่ามูลค่าการส่งออกได้เพิ่มสูงขึ้นมาโดยตลอด แต่ได้เริ่มชะลอตัวเล็กน้อยในปี 2538 โดยจีนส่วนชุดสายไฟจุดระเบิดและชุดสายไฟอื่น ๆ มีมูลค่าการส่งออกมากที่สุด รองลงมาได้แก่ อุปกรณ์ให้สัญญาณด้วยแสงและประเก็นที่ทำด้วยโลหะ สำหรับตลาดส่งออกพบว่าได้เปลี่ยนแปลงจากตลาดสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น ไปสู่ตลาดในซีกภาคีอาเซียมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดในสิงคโปร์ ซึ่งเป็นตลาดส่งออกที่มีมูลค่าการส่งออกมากเป็นอันดับหนึ่ง ตั้งแต่ปี 2536-2538 นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีการเจาะตลาดใหม่ ๆ อีก ซึ่งได้แก่ ตลาดในยุโรป โดยเฉพาะในตลาดเบลเยียมที่มีมูลค่าการส่งออกมาเป็นอันดับสาม ในปี 2537-2538 ในด้านการนำเข้าประเทศไทยมีแนวโน้มนำเข้าจีนส่วนรถยนต์เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งมีมูลค่าสูงถึง 118,151.38 ล้านบาท ในปี 2538 โดยนำเข้าจีนส่วนประเภท อุปกรณ์และชิ้นส่วนประกอบอื่น ๆ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ แซตซีส์ที่มีการติดตั้ง, ส่วนประกอบเครื่องกำเนิดไฟฟ้า และส่วนประกอบเครื่องยนต์ เป็นต้น ส่วนทางด้านการลงทุนจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมจีนส่วนรถยนต์ของไทย พบว่าในรอบ 3-4 ปีที่ผ่านมา อุตสาหกรรมจีนส่วนรถยนต์มีแนวโน้มการลงทุนเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก ทั้งทางด้านการเพิ่มขึ้นของจำนวนโครงการและมูลค่าการลงทุน และถ้าแยกตามสัดส่วนของการลงทุน จะพบว่าโครงการที่ไทยร่วมลงทุนกับต่างชาติ ในกรณีที่ไทยร่วมทุนกับต่างชาติมากกว่าร้อยละ 50 มีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือโครงการที่คนไทยถือหุ้นทั้ง 100 % และโครงการที่ไทยร่วมทุนกับต่างชาติ ในกรณีที่ต่างชาติถือหุ้นมากกว่าร้อยละ 50 ตามลำดับ

สำหรับการวิเคราะห์ศักยภาพในการแข่งขันของชิ้นส่วนรถยนต์ของไทย โดยการพิจารณา ส่วนแบ่งตลาด ประกอบกับค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (RCA) ซึ่งจากผลการ วิเคราะห์นี้สามารถแสดงให้เห็นถึงผู้ทางการส่งออกชิ้นส่วนรถยนต์ของไทยทั้ง 5 ประเภท ใน ตลาดต่างประเทศที่สำคัญแต่ละตลาด ว่าชิ้นส่วนรถยนต์ประเภทใดมีผู้ทางการส่งออกขยายตัวดีใน ตลาดใดบ้าง ซึ่งพอจะสรุปได้ว่า

ตลาดส่งออกชิ้นส่วนรถยนต์ประเภทขางรถยนต์ใหม่สำหรับรถยนต์นั่งของไทย 3 อันดับ แรก คือ ตลาดสหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย และเกาหลีใต้ ซึ่งประเทศไทยมีผู้ทางการส่งออก ขยายตัวดีในทั้ง 3 ตลาด เนื่องจากส่วนแบ่งตลาดของชิ้นส่วนรถยนต์ประเภทขางรถยนต์ใหม่ สำหรับรถยนต์นั่งของไทยทั้งในตลาดสหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย และเกาหลีใต้ มีแนวโน้ม เพิ่มขึ้น ประกอบกับประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ทำให้ความสามารถหรือ ศักยภาพในการแข่งขันในทั้ง 3 ตลาด แต่อย่างไรก็ตามประเทศไทยมีผู้ทางการส่งออกขยายตัวดี ที่สุดในตลาดเกาหลีใต้ เนื่องจากประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสูงที่สุด หรือ อาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า ในจำนวนตลาดส่งออกที่สำคัญทั้ง 3 ตลาดดังกล่าว ในตลาดเกาหลีใต้ การส่งออกมีการแข่งขันเป็นที่น่าพอใจ ดังนั้น ตลาดเกาหลีใต้จึงน่าจะเป็นตลาดที่ควรผลักดันให้มีการ ส่งออกขางรถยนต์ใหม่สำหรับรถยนต์นั่งมากขึ้น

ตลาดส่งออกชิ้นส่วนรถยนต์ประเภทขางรถยนต์ใหม่สำหรับรถโดยสารหรือรถบรรทุกของ ไทย 3 อันดับแรก คือตลาดสหรัฐอเมริกา ฟิlipปินส์ และสหราชอาณาจักร โดยส่วนแบ่งตลาด ของไทยในตลาดสหรัฐอเมริกา และฟิlipปินส์ มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ส่วนในตลาดสหราชอาณาจักรส่วนแบ่งตลาดของไทยเคลื่อนไหวขึ้นลง แต่อย่างไรก็ตามประเทศไทยมีผู้ทางการส่ง ออกขยายตัวดีที่สุดในตลาดฟิlipปินส์ เนื่องจากประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสูง ที่สุด หรืออาจจะกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่าในจำนวนตลาดส่งออกที่สำคัญทั้ง 3 ตลาดดังกล่าว ใน ตลาดฟิlipปินส์ การส่งออกมีการแข่งขันเป็นที่น่าพอใจ ดังนั้นตลาดฟิlipปินส์จึงน่าจะเป็นตลาดที่ ควรผลักดันให้มีการส่งออกขางรถยนต์ใหม่สำหรับรถโดยสารหรือรถบรรทุกมากขึ้น ในขณะที่ ในตลาดสหรัฐอเมริกา และตลาดสหราชอาณาจักรนั้น ประเทศไทยไม่มีศักยภาพในการแข่งขัน ของชิ้นส่วนรถยนต์ประเภทขางรถยนต์ใหม่สำหรับรถโดยสารหรือรถบรรทุก หรือมีค่าดัชนีความ ได้เปรียบโดยเปรียบเทียบน้อยกว่าหนึ่ง ($RCA < 1$) ทุกปี

ตลาดส่งออกชิ้นส่วนรถยนต์ประเภทเบาะรถยนต์ของไทย 3 อันดับแรก คือ ตลาดเกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และฮ่องกง โดยส่วนแบ่งตลาดของไทยในตลาดเกาหลีใต้มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ส่วนใน ตลาดฮ่องกงส่วนแบ่งตลาดของไทยมีแนวโน้มลดลง และในตลาดญี่ปุ่นส่วนแบ่งตลาดของไทยมี

แนวโน้มเคลื่อนไหวขึ้นลง ซึ่งประเทศไทยมีอัตราการส่งออกที่ขยายตัวดีที่สุดในตลาดเกาหลีใต้ เนื่องจากส่วนแบ่งตลาดมีแนวโน้มสูงขึ้น ประกอบกับประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสูงที่สุด หรืออาจจะกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า ในจำนวนตลาดส่งออกที่สำคัญทั้ง 3 ตลาดดังกล่าว ในตลาดเกาหลีใต้ การส่งออกมีการแข่งขันเป็นที่น่าพอใจ ดังนั้นตลาดเกาหลีใต้จึงน่าจะเป็นตลาดที่ควรผลักดันให้มีการส่งออกแบบเดือรี่มากขึ้น ในขณะที่ในตลาดญี่ปุ่นและฮ่องกง ประเทศไทยไม่มีศักยภาพในการแข่งขันของชิ้นส่วนรถยนต์ประเภทแบบเดือรี่ หรือมีค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบน้อยกว่าหนึ่ง ($RCA < 1$) เกือบทุกปี (ยกเว้นในปี 2533 ในตลาดฮ่องกงที่ค่า $RCA > 1$)

ตลาดส่งออกชิ้นส่วนรถยนต์ประเภทอุปกรณ์ไฟฟ้าของรถยนต์ของไทย 3 อันดับแรก คือ ตลาดมาเลเซีย สิงคโปร์ และฮ่องกง โดยส่วนแบ่งตลาดของไทยในตลาดสิงคโปร์ และฮ่องกง มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และส่วนแบ่งตลาดของไทยในตลาดมาเลเซียมีค่าเคลื่อนไหวขึ้นลง (แต่ในด้านมูลค่าการนำเข้าชิ้นส่วนรถยนต์ประเภทอุปกรณ์ไฟฟ้าของรถยนต์จากไทยเพิ่มขึ้นทุกปี) แต่อย่างไรก็ตามประเทศไทยมีอัตราการส่งออกขยายตัวดีที่สุดในตลาดมาเลเซีย เนื่องจากประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสูงที่สุด หรืออาจจะกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า ในจำนวนตลาดส่งออกที่สำคัญทั้ง 3 ตลาดดังกล่าว ในตลาดมาเลเซีย การส่งออกมีการแข่งขันเป็นที่น่าพอใจ ดังนั้นตลาดมาเลเซียจึงน่าจะเป็นตลาดที่ควรผลักดันให้มีการส่งออกอุปกรณ์ไฟฟ้าของรถยนต์มากขึ้น ในขณะที่ในตลาดสิงคโปร์ และตลาดฮ่องกง ประเทศไทยไม่มีศักยภาพในการแข่งขันของชิ้นส่วนรถยนต์ประเภทอุปกรณ์ไฟฟ้าของรถยนต์ หรือมีค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบน้อยกว่าหนึ่ง ($RCA < 1$) ทุกปี

ตลาดส่งออกชิ้นส่วนรถยนต์ประเภทชิ้นส่วนรถยนต์อื่น ๆ ของไทย 3 อันดับแรก คือ ตลาดสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ โดยส่วนแบ่งตลาดของไทยในตลาดสหรัฐอเมริกา และสิงคโปร์ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนในตลาดญี่ปุ่นนั้นส่วนแบ่งตลาดของไทยมีค่าเคลื่อนไหวขึ้นลง ซึ่งจากค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่คำนวณได้ จะพบว่าประเทศไทยไม่มีศักยภาพในการแข่งขันของชิ้นส่วนรถยนต์ประเภทชิ้นส่วนรถยนต์อื่น ๆ ($RCA < 1$) ทั้งในตลาดสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสิงคโปร์อย่างต่อเนื่องทุกปี แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าจะไม่มีศักยภาพในการแข่งขัน แต่มูลค่าการส่งออกชิ้นส่วนรถยนต์อื่น ๆ ของไทยไปยังทั้ง 3 ตลาดยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงควรมีการปรับปรุงราคาและคุณภาพของชิ้นส่วนรถยนต์อื่น ๆ ให้สามารถต่อสู้กับคู่แข่งได้ ซึ่งจะนำไปสู่การมีศักยภาพในการแข่งขันของชิ้นส่วนรถยนต์อื่น ๆ ในอนาคต

6.2 ข้อเสนอแนะ

6.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและการสัมภาษณ์ สามารถที่จะเสนอแนะมาตรการเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน เพื่อให้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตชิ้นส่วนรถยนต์เพื่อการส่งออกในอนาคตได้ดังนี้

(1) ให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนในประเทศอย่างเต็มที่ โดยการประชาสัมพันธ์และสร้างความมั่นใจ ตลอดจนให้สิทธิประโยชน์ที่น่าสนใจเพื่อดึงดูดให้ผู้ผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ต่างชาติเข้ามาลงทุนในไทยมากขึ้น ซึ่งได้แก่ การลดภาษีเงินได้นิติบุคคล เมื่อเข้าไปตั้งโรงงานในเขตส่งเสริมการลงทุนที่กำหนดไว้ให้มากขึ้น, การอำนวยความสะดวกในด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้น, รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น การควบคุมมลภาวะ การกำจัดกากสารพิษ และการบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น เพื่อเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์เพื่อการส่งออก

(2) ควรเร่งรัดการปรับลดภาษีนำเข้าวัตถุดิบและชิ้นส่วนกึ่งสำเร็จรูปจากที่อยู่ในระดับร้อยละ 5-27 ในปัจจุบัน ให้อยู่ในอัตราที่เหมาะสม คือเท่ากับร้อยละ 0-5 เพื่อให้ชิ้นส่วนที่ผลิตภายในประเทศมีต้นทุนการผลิตต่ำลง สามารถแข่งขันกับสินค้าที่นำเข้าจากต่างประเทศได้ ตลอดจนทำให้สามารถส่งออกไปแข่งขันในตลาดโลกมากขึ้น นอกจากนี้ในการลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง รัฐบาลจะต้องเข้าไปช่วยเหลือให้คำแนะนำ และปรับปรุงกระบวนการผลิตให้แก่ผู้ประกอบการด้วย

(3) รัฐบาลควรจัดหาแหล่งเงินทุน เพื่อให้ผู้ผลิตชิ้นส่วนรถยนต์กู้ยืมมาใช้ในการพัฒนากระบวนการผลิต ซึ่งจะเป็นการยกระดับคุณภาพมาตรฐานของชิ้นส่วน และช่วยลดต้นทุนการผลิตให้กับผู้ผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ในระยะยาว ทำให้สามารถแข่งขันได้กับชิ้นส่วนรถยนต์ในตลาดโลก

(4) ควรมีการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้ได้ระดับสากล ซึ่งได้แก่ มาตรฐาน ISO 9000 และมาตรฐาน QS 9000 เป็นต้น แต่ควรจะเน้นไปที่มาตรฐาน QS 9000 มากกว่า เนื่องจากถ้าสามารถผ่านมาตรฐาน QS 9000 ได้แล้วก็จะสามารถผ่านมาตรฐาน ISO 9000 ไปโดยอัตโนมัติ เพราะว่ามีมาตรฐาน QS 9000 เข้มงวดกว่าและครอบคลุมมาตรฐาน ISO 9000 ทั้งหมด และใน

ปัจจุบันผู้ประกอบการรถยนต์หลายรายได้เริ่มต้นคัดเลือกชิ้นส่วนรถยนต์โดยใช้มาตรฐาน QS 9000 มาเป็นเกณฑ์แล้ว เช่น จีเอ็ม โตโยต้า และฮอนด้า ได้คัดเลือกชิ้นส่วนประเภทยางรถยนต์ที่ผ่าน QS 9000 แล้ว เป็นต้น นอกจากนี้ควรสนับสนุนการให้บริการทดสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ และ ควบอนุญาตให้นำเข้าอุปกรณ์สำหรับตรวจสอบคุณภาพได้โดยไม่ต้องเสียภาษีนำเข้า

(5) กากรัฐบาลและเอกชนควรร่วมมือกันก่อตั้งศูนย์ฝึกอบรมบุคลากร เพื่อเพิ่มความสามารถในการผลิตของผู้ผลิตชิ้นส่วนขนาดเล็กและขนาดกลาง โดยการฝึกอบรมให้ความรู้และพัฒนาประสิทธิภาพของแรงงานให้มีมากขึ้น

(6) สนับสนุนการเพิ่มเทคโนโลยีการผลิต โดยการร่วมลงทุนกับต่างประเทศ หรือซื้อเทคโนโลยีจากต่างประเทศ นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) ให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิจัยทางการออกแบบ ชิ้นส่วน โดยรัฐบาลสามารถสร้างแรงจูงใจในการวิจัยและพัฒนาได้ 3 วิธี คือวิธีแรก มีนโยบายที่สามารถนำบวิจัยและพัฒนาไปหักภาษีเงินได้ได้ทั้ง 100 % , วิธีที่สอง รัฐบาลจะต้องตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับชิ้นส่วนรถยนต์ของรัฐขึ้นมาเอง โดยจะเป็นศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนาชิ้นส่วนรถยนต์ของประเทศ ซึ่งเอกชนสามารถมาขอความช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีได้ , วิธีที่สาม รัฐบาลจะต้องพัฒนาบุคลากร และปรับปรุงหลักสูตรของวิศวกรในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับอุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์ในปัจจุบัน ถ้าสามารถทำได้ดังกล่าวก็จะทำให้ประเทศไทยสามารถมีเทคโนโลยีในการผลิตชิ้นส่วนที่เป็นของตนเองและสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก

(7) สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลอุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์ เนื่องจากในปัจจุบันข้อมูลเกี่ยวกับอุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์มีน้อยมากและข้อมูลไม่ค่อยจะมีเอกภาพมากนัก

6.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต

(1) ควรมีการศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของอุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์ของไทยเพิ่มเติม โดยแบ่งประเภทของชิ้นส่วนตามรหัส H.S. แล้วนำมาเปรียบเทียบกับการศึกษา

(2) ควรมีการศึกษาเพิ่มเติม ในส่วนของอัตราการคุ้มครองชิ้นส่วนรถยนต์ที่เกิดจากมาตรการการบังคับใช้ชิ้นส่วนในประเทศ (Local Content) และผลกระทบของการยกเลิกมาตรการนี้ต่ออุตสาหกรรมรถยนต์และอุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์

(3) ควรมีการศึกษาถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของชิ้นส่วนรถยนต์ของไทย ประเภทต่าง ๆ โดยแยกตามตลาดที่เป็นกลุ่มทางเศรษฐกิจ เช่น ตลาดในกลุ่มอาเซียน ตลาดในกลุ่มยุโรป และตลาดในกลุ่มอเมริกาเหนือ เป็นต้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย